

KRITIKA

Kulturno goltanje dreka

Generalka za generacijo Vie Negative je najmočnejša v udarniški gverilski akciji, ki so jo »neodvisneži« (Marko Mandić, Katarina Stegnar, Gregor Zorc in režiser Bojan Jablanovec) napovedali že s piarovsko gesto – in pri tem tudi ostane. Z brezkompromisno zasedbo osrednjega nacionalnega gledališča, natančneje (male) Drame, se z jasno in glasno izjavo usmerijo neposredno proti »aktualni« kulturni politiki, ki podreja kulturo tržnim zakonitostim, konkurenčnosti in investiciji v njene »gospodarske panoge«, in se jasno in glasno odpovejo sodelovanju pri tem »radikalnem poseganju v življenja soudeleženi«. Vse nadaljnje zasedanje kulturnega prostora (paradokсно s privolitvijo Drame) je eksistenčno negotov obračun s svojimi replikanti iz »institucionalizirane« prihodnosti (omenjene performerje kot stoletnike odigra trojica »dramskih« igralcev – Boris Mihalj, Veronika Drolc in Matija Rozman), ki so podtaknjeni kot »žive bombe« v historičnih kostumih in z grotesknimi maskami.

Nika Leskovšek

22. januar 2014 00:00 ↻ 21. julij 2014 9:36

Predviden čas branja: 3 min

Generalka za generacijo: obračun med »neodvisnimi umetniki« in njihovimi grotesknimi replikanti iz »institucionalizirane« prihodnosti je v prvi vrsti neposreden obračun z aktualno kulturno politiko. (Foto: Marcandrea)

Vsako nadaljevanje ponazarja umetnost, ki je razpeta med samoukinitvijo, sipanjem gneva nad mizerno prihodnostjo, konkurenčnimi podobami iz spektakla popularne kulture in samomučeništvom v performativnem vztrajanju; zadeva pa vse bolj negotov, samoizpraševalen, celo samoobtožujoč odnos do (svojega) »kulturniškega« početja ter vprašanja: kaj, če sploh, je tu še ostalo od kulturnega? Postavijo nas v bližino izjave našega najbolj prodajanega filozofa, da bi na kulturni praznik pod »kulturnike« podstavil bombo, ter jo premeteno izkoristijo za podčrtanje jalovosti eksplozivnega klimaksa. Še en kulturni »dogodek v mestu« je v značilno performativnem nategovanju soočen s surovim in praznim ogrodjem »spektakla«, gledalec pa s (svojim) koncem, koncem človeka in kulture: nobenega nadaljevanja več ne bo in »to je to« (tu pa se tudi predstava ustavi).

Ekscesni Marko Mandić, pronicljivo zadirčna in nepopustljiva Katarina Stegnar in vendarle simpatično anekdotični Gregor Zorc vsak v svoji distinktivni maniri bljuvajo gnev ali pa samoironične dovtipe iz neopisljive eksistencialne »groze«, ki pada predvsem po njih samih (in njihovih zrcalnih replikantih). Obračanje in serviranje raznih kulturnih »sranj« (pop leitmotiv tistega filozofa), ki ga navadno želimo odplakniti čim dlje, še najbolje opiše modni performativ *Vie Negative*, ki ta teoretični »drek« vedno znova podtika gledalcu, ta pa ga kulturno požira. Ta kritična pripoved o pozicijah v gledališki mašineriji je tako celostna in določujoča, da sploh ne pričakuje odgovora gledalcev (in torej vendarle dramska?).

Nadaljevanje bo brez posebnosti, vnaprej prijazno razložijo potek: za umetniške presežke je zmanjkalo filmskega traku.

Zavedanje svoje pozicije »zvezanih rok« in tudi (nehotene) sodelovanja v tej igri rabljev in žrtev je daleč od naivnosti, nanjo *Via Negativa* v tej predstavi »kulturne uzurpacije« celo igrajo. A v tej »vsevednosti predstave« tiči tudi zahrbtna varovalka pred dejanskim tveganjem in soočenjem s tem »drugim«. Predvsem do bebavosti problematizirajo obstoječo teatralno mašinerijo (ko jim šepetalka polaga v usta tuje besede) in se upirajo vlogi zvezanih lutk v rokah »kulturnega« diktata – naj bo v subtilnejšem klasičnem repertoarju odklonilne mimike ali performativnem nastopu golega telesa. A žolčni osebni boj med uzurpatorji in talci kulture, javnimi predstavniki/zastopniki tega »skupnega sovražnika«, ki se vedno izmuzne, in »zastopanci«, med vlogami in dejanskimi osebami (ki na koncu celo zamenjajo vloge), je na zunaj vedno bolj zmeden – kar sicer odseva dejansko stanje, a od tu predstava tudi izgubi jasen tok in ostrino svoje pozicije. Zato pa ostaja podoba talcev kulturnih (institucij) prek neposrednega prenosa na spletu dostopna tudi gledalcu doma.

Bojan Jablanovec: Generalka za generacijo. Režija Bojan Jablanovec.

SNG Drama Ljubljana in *Via Negativa*.

HHHHH